

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Основи наукових досліджень у професійній діяльності»

вибіркова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська
Розробники:	Корбутяк А.Г., доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент
Профайл викладача:	https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/korbutyak-alina-georgiyivna
Контактний тел.:	+380956643819
E-mail:	a.korbutyak@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle:	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2841
Консультації:	он-лайн консультації - згідно з графіком очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. В сучасних умовах не тільки сам процес відкриттів і не тільки процес доведення цих відкриттів до прийнятної, практично реалізованої форми, але й процес передачі й освоєння результатів науково-технічного прогресу вимагає участі науки. І багато інших проблем життя суспільства, які раніше вирішувалися на базі інтуїції або здорового глузду, на досвіді поколінь, зараз вимагають активного й цілеспрямованого втручання, участі науки. Жодне серйозне питання в сучасних умовах не можна ефективно вирішити, не спираючись на науку.

Тому навчальна дисципліна «*Основи наукових досліджень у професійній діяльності*» призначена для формування у здобувачів теоретичного та практичного підґрунтя щодо умов організації наукових досліджень, оскільки явище прискорення темпів НТП має конкретні форми прояву у світі науки, наприклад, помітно частішають такі події, як уточнення й відновлення поглядів, тенденцій, концепцій, методів дослідження, прийнятих у тій або іншій конкретній науковій дисципліні. Дисципліна «*Основи наукових досліджень у професійній діяльності*» належить до блоку вибіркового освітнього компоненту, запропонованих здобувачам освітньої програми «*Фінанси, банківська справа та страхування*» першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «*Управління та адміністрування*».

2. Мета навчальної дисципліни: поглибити теоретичні та практичні знання здобувачів у сфері економічних досліджень у професійній діяльності, методології такого роду досліджень, ознайомлення їх зі стратегією та тактикою проведення досліджень, а також сформуванню професійних навичок щодо методології, методики й інструментарію дослідження, сприяти залученню здобувачів до здійснення науково-дослідницької діяльності, та підготовки ними тез, наукових публікацій, кваліфікаційних робіт.

3. Пререквізити. Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «*Основи наукових досліджень у професійній діяльності*», - це «*Економічна теорія*», «*Вступ у спеціальність*».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «*Управління та адміністрування*» за спеціальністю 072 «*Фінанси, банківська справа та страхування*» (освітня програма «*Фінанси, банківська справа та страхування*») вивчення дисципліни «*Основи наукових досліджень у професійній діяльності*» сприяє поглибленню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність планувати та управляти часом;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макрота мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;
- здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- засвоєння основ щодо методології досліджень у професійній діяльності;
- здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання:

- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем;
- володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів;

- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати;
- виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	I	II	3	90	2	30	-	15	-	45	-	залік
заочна	I	II	3	90	2	6	-	2	-	82	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.		
Змістовий модуль 1. Наука та її методологія														
Тема 1. Наука-продуктивна сила розвитку суспільства Мета: розглянути генезис та основні дефініції процесу пізнання як основи наукової діяльності; охарактеризувати нормативно-правову базу, що регулює наукову діяльність в Україні	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	-	10	
Тема 2. Основи методології науково-дослідної роботи Мета: розкрити сутність методології наукових досліджень, охарактеризувати рівні пізнання в методології наукових досліджень, виокремити види та функції таких досліджень	10	4	2	-	-	4	10	1	-	-	-	-	9	
Тема 3. Методи та їх застосування в	10	4	2	-	-	4	10	-	-	-	-	-	10	

наукових дослідженнях Мета: з'ясувати методи наукового дослідження у професійній діяльності та порядок їх вибору, висвітлити сутність загальнонаукових та специфічних методів наукового дослідження												
Тема 4. Наукові дослідження-організація та проведення Мета: розкрити порядок та програму проведення наукового дослідження у професійній діяльності, охарактеризувати підходи до успішного проведення наукового дослідження, оцінки його ефективності	10	4	2	-	-	4	10	1	-	-	-	9
Разом за змістовим модулем 1	40	14	8	-	-	18	40	2	-	-	-	38
Змістовий модуль 2. Інформаційне забезпечення та організація наукового дослідження												
Тема 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень Мета: розглянути різновиди джерел інформації в фінансових наукових дослідженнях, порядок роботи з ними	12	4	2	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 6. Організація збору, методика обробки та аналізу фінансової інформації Мета: з'ясувати особливості організації збору та обробки, а також	12	4	2	-	-	6	12	1	-	-	-	11

інтерпретації та узагальнення наукової інформації.												
Тема 7. Види наукових робіт та вимоги до їх написання Мета: розглянути порядок складання плану наукової роботи; охарактеризувати особливості та вимоги щодо виконання різного роду наукових робіт, з'ясувати сутність антиплагіатних процедур.	14	4	2	-	-	8	14	1	1	-	-	12
Тема 8. Підготовка та кваліфікація наукових кадрів в Україні Мета: розкрити сутність освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів, розглянути особливості здобуття науковими кадрами наукових ступенів та вчених звань.	12	4	1	-	-	7	12	1	1	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	50	16	7	-	-	27	50	4	2	-	-	44
Усього годин	90	30	15	-	-	45	90	6	2	-	-	82

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Основи наукових досліджень у професійній діяльності» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до семінарських занять, виконання самостійних та індивідуальних робіт, підготовку тез та доповідей, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Наука-продуктивна сила розвитку суспільства. Завдання: 1. Охарактеризуйте, які рівні наукового пізнання виділяють у наукових дослідженнях? 2. З'ясуйте елементи наукового пізнання і як вони класифікуються? 3. Порівняйте філософські концепції дослідження процесу пізнання, що виокремлюються вченими?	6	10

	<p>4. Охарактеризуйте, якою є характеристика науки як особливого виду людської діяльності?</p> <p>5. З'ясуйте, чим відрізняються наукові знання від звичайних знань?</p> <p>6. Відобразіть схематично класифікацію наук, враховуючи існування різних підходів щодо класифікації видів наук.</p> <p>7. Враховуючи норми Закону України “Про наукову та науково-технічну діяльність”, наведіть об’єкти і суб’єкти наукової діяльності з короткою їх характеристикою.</p>		
2	<p>Тема: Основи методології науково-дослідної роботи.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Розкрийте сутність методології наукових досліджень.</p> <p>2. Порівняйте рівні пізнання, що мають місце в методології наукових досліджень.</p> <p>3. Проаналізуйте функції наукових досліджень та оберіть, яка є превалюючою на Вашу думку. Обґрунтуйте відповідь.</p> <p>4. Схематично відобразіть порядок організації наукового дослідження у професійній діяльності.</p>	4	9
3	<p>Тема: Методи та їх застосування в наукових дослідженнях.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Охарактеризуйте, що передбачає наукове вивчення у професійній діяльності?</p> <p>2. З’ясуйте, як вітчизняні та зарубіжні вчені трактують поняття «науковий факт» у дослідженнях?</p> <p>3. Сформулюйте характеристики, які повинні мати наукові факти, здобуті дослідниками у професійній діяльності?</p> <p>4. Які основні методи наукових досліджень використовуються у пізнанні?</p> <p>5. Вкажіть передумови обґрунтованого вибору методів наукового дослідження?</p> <p>6. Сформулюйте порівняльну таблицю методів залежно від видів дослідження.</p>	4	10
4	<p>Тема: Наукові дослідження-організація та проведення.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Охарактеризуйте, у чому полягає актуальність наукового дослідження?</p> <p>2. З’ясуйте, яким чином класифікують об’єкти наукового дослідження?</p> <p>3. Обґрунтуйте, яке співвідношення об’єкта і предмета дослідження у Вашій професійній діяльності? Які основні об’єкти наукових досліджень у професійній діяльності?</p> <p>4. Вкажіть, які помилки можливі при визначенні об’єкта і предмета дослідження.</p> <p>5. Пригадайте, за допомогою яких фраз в Україні прийнято під час здійснення наукових досліджень формувати наукову новизну отриманих результатів наукових досліджень?</p> <p>6. Класифікуйте цілі наукового дослідження у професійній діяльності.</p>	4	9
5	<p>Тема: Інформаційне забезпечення наукових досліджень.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Охарактеризуйте, як вітчизняні та зарубіжні вчені трактують поняття “інформації”?</p> <p>2. Вкажіть ознаки класифікації інформації, що використовується в наукових дослідженнях.</p>	6	11

	<p>3. З'ясуйте, які види інформації розрізняють залежно від її нагромадження, використання, призначення?</p> <p>4. Охарактеризуйте, яким чином класифікують наукову економічну інформацію, з якою працює дослідник?</p> <p>5. Складіть порівняльну таблицю первинних та «вторинних» джерел наукової інформації.</p> <p>6. Виокремте основні вимоги щодо фінансової інформації, котру використовують у наукових дослідженнях.</p> <p>7. Пошук джерел інформації для проведення наукових досліджень є одним із ключових етапів наукового дослідження. Покажіть схематично ряд критеріїв, які необхідні для пошуку джерел інформації для наукових досліджень у обраній Вами професійній діяльності.</p>		
6	<p>Тема: Організація збору, методика обробки та аналізу фінансової інформації.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Вкажіть основні критерії пошуку джерел інформації для проведення наукових досліджень у професійній діяльності.</p> <p>2. Охарактеризуйте класифікацію методів пошуку джерел інформації.</p> <p>3. Обґрунтуйте, що розуміють під способами пошуку джерел інформації для проведення наукових досліджень у професійній діяльності?</p> <p>4. Сформулюйте можливі результати аналізу джерел наукової інформації у дослідженнях?</p> <p>5. Охарактеризуйте порядок роботи з джерелами інформації?</p> <p>6. Проаналізуйте відмінності у трактуванні поняття “узагальнення інформації” вітчизняними та зарубіжними вченими.</p>	6	11
7	<p>Тема: Види наукових робіт та вимоги до їх написання</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Охарактеризуйте, як вітчизняні та зарубіжні вчені трактують поняття «план наукової роботи»?</p> <p>2. Вкажіть, які існують види плану наукового дослідження?</p> <p>3. З'ясуйте, які основні відмінності між робочим планом і остаточним планом наукової роботи?</p> <p>4. Зазначте, якою є типова структура плану наукової роботи у сфері фінансів?</p> <p>5. Складіть орієнтовний план наукової роботи у сфері фінансів на актуальну тематику.</p> <p>6. Вкажіть основні відмінності між такими видами робіт, як курсова, бакалаврська та магістерська. Назвіть ключові вимоги щодо їх виконання.</p> <p>7. Обґрунтуйте доцільність проведення процедури перевірки кваліфікаційних робіт на плагіат.</p> <p>8. Вкажіть основні нормативні документи у галузі дотримання вимог академічної доброчесності. Які чинні акти регулюють порядок, процедуру перевірки робіт на плагіат в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.</p>	8	12
8	<p>Тема: Підготовка та кваліфікація наукових кадрів в Україні</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Охарактеризуйте освітні рівні відповідно до норм чинного законодавства України.</p> <p>2. Вкажіть, які освітньо-кваліфікаційні рівні визначені нормами чинного законодавства України?</p>	7	10

	<p>3. Відповідно до норм Закону України “Про вищу освіту” схематично покажіть систему освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів в Україні.</p> <p>4. Наведіть класифікацію вищих навчальних закладів в Україні?</p> <p>5. Охарактеризуйте дефініцію «науковий ступінь» та порядок його присвоєння.</p> <p>6. Вкажіть особливості присвоєння вченого звання в Україні.</p> <p>7. Наведіть спільні риси та відмінності освітньо-кваліфікаційних рівнів молодшого спеціаліста, бакалавра та магістра.</p> <p>8. Назвіть основні вимоги до претендентів на звання доцента та професора.</p>		
Усього годин		45	82

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (ситуаційні завдання);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних індивідуальних завдань;
- підготовка та захист тез, доповідей на конференції;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність,

системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

З навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень у професійній діяльності» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичні питання з дисципліни та тестові завдання.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: 3 теоретичні питання (по 10 балів), 5 тестів «правильно-неправильно» - по 2 бали (сумарно 10 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

10 балів здобувач отримує за правильні відповіді на тести (по 2 бали за кожне правильно вирішене тестове завдання) .

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання тестів відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне. Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичні питання, правильна відповідь на тестові завдання. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичних питань білету та тестових завдань, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питань білету, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано твердження. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку, коли здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповні відповіді на поставлені теоретичні запитання, не вміє чітко узагальнити опрацьований матеріал, допустив помилки у тестових завданнях.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «FX».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
6	6	6	8	8	8	8	10	40	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література - основна

1. Корбутяк А.Г. Основи наукових досліджень у професійній діяльності. Чернівці: Видавництво «Рута», 2019. 160 с. URL: <https://drive.google.com/open?id=1DFnE30Soc2tWqlBpamj6Cgns-gmwAUbE>
2. Корбутяк А.Г., Грубляк О.М., Юрій Е.О., Методичні рекомендації до виконання міждисциплінарної курсової роботи студентами галузі знань 07 "Управління та адміністрування" спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування". Чернівці, 2021. 33с. URL: https://docs.google.com/document/d/1U5Ac6waZ0uFv4aw3qjaK4OoR_sXw481E/edit
3. Корбутяк А.Г., Юрій Е.О., Карвацький М.В., Сокровольська Н.Я. Методичні рекомендації щодо виконання магістерських робіт для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» професійного спрямування «Публічні фінанси», професійного спрямування «Корпоративні фінанси», професійного спрямування «Фінансове посередництво». Чернівці, 2020. 32 с. URL: <https://drive.google.com/open?id=1dvrNkbT6ztZsGEyJR7EZZyfh5vvnvJVK>
4. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: підручник. Київ: Вища школа, 2012. 271 с.
5. Зербило Д.Д. Наукова школа як феномен. Київ: Наукова думка, 2017. 140 с.
6. Геєць В.В., Мазаракі А.А., Корольчук О.П. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація): навч. посіб. Київ: КНТЕУ, 2010. 280 с.
7. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 6.04.22 (остання редакція) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
8. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 19.04.2014 (остання редакція) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>.
9. Про освіту: Закон України від 16.07.2019 зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

8. Інформаційні ресурси

1. Законодавча база Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
2. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
4. Освітній портал. URL: <https://osvita.org/>
5. Український інститут науково-технічної та економічної інформації. URL: <http://www.uin-tei.kiev.ua/>
6. Інформаційна платформа SCOPUS. URL: <https://www.scopus.com/home.uri>
7. Пошукова система GOOGLE АКАДЕМІЯ. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
8. Український лінгвістичний портал «Словники України». URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/LSlist/>
9. Проект „Відкритий світ інформаційних технологій”. URL: <http://idea-ukraine.org/>
10. Веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України (Київ). URL: <https://nlu.org.ua/>
11. Веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова (Київ). URL: <http://www.ukrbook.net/>
12. Веб-сайт „Бібліотеки в мережі Internet”. URL: <http://library.zntu.edu.ua/res-libr-el.html>
13. Веб-сайт Бібліотеки Конгресу США. URL: <https://www.loc.gov/>
14. Веб-сайт Національної бібліотеки Франції. URL: <https://www.bnf.fr/fr21>
15. Система дистанційного навчання «MOODLE» Чернівецького національного університету. URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/>